

De 'Hondsbossche duinen'

Nieuwe duinen voor de Hondsbossche Zeewering

Afgelopen voorjaar is opnieuw een groot kustproject van start gegaan. De Hondsbossche Zeewering - misschien wel de bekendste dijk van ons land - wordt versterkt, en flink ook. Niet met klei en betonblokken, maar met zand. Voor de huidige dijk komen nieuwe duinen en brede stranden. De typische natuur van deze Hollandse 'rotskust' verdwijnt. Tegelijk biedt het zand kansen voor het ontstaan van waardevolle duinnatuur.

KEES VERTEGAAL

Al een half jaar varen zandschepen af en aan. Ze winnen het zand in de Noordzee en brengen het naar de kust. Het laatste stuk wordt het zand met zeewater en al door een buis naar het nieuwe strand en duin geperst. Alles bij elkaar gaat het om ongeveer vijfendertig miljoen kubieke meter zand, anderhalf keer zo veel als de Zandmotor bij Kijkduin. Het project is Hollandse waterbouw in optima forma. Het ziet er spectaculair uit en trekt veel bekijks. Vanaf de dijk zien elke dag honderden mensen wat er allemaal gebeurt. Het strand wordt steeds groter en bulldozers bouwen met het zand een nieuwe duinenrij. Als je niet in de buurt woont is het op de website kustopkracht.nl mooi te volgen via een webcam en filmpjes die met een helikopter vanuit de lucht worden gemaakt.

Van smal duinrichteltje tot machtige dijk

Lang geleden lagen er tussen Camperduin en Petten ook al duinen. De kust van de kop van Noord-Holland lag aan het eind van de Middeleeuwen een stuk meer zeewaarts dan nu. Vanaf de brede duinen bij Schoorl liep toen een smalle duinenrij in noordelijke richting door tot voorbij Petten. Nog wat verder noordelijk werd de kustlijn onderbroken door zeegaten tussen de

vroegere Waddeneilanden 't Oghe en Huisduinen. In de eeuwen daarna brokkelden de duinen steeds meer af. Af en toe waren er grote doorbraken en overstromingen. Men probeerde de zwakke zeereep zo goed mogelijk heel te houden door hem voorzichtig landinwaarts te laten stuiven, strandhoofden aan te leggen, palenschermen te plaatsen en keien te storten. Tot ver in de negentiende eeuw bleef het in essentie een smalle en kwetsbare duinenrij. In 1880 werd op de buitenzijde een laag basaltblokken aangebracht. In de eeuw daarna werd de dijk verbreed, opgehoogd en verder versterkt. Zo veranderde het iele duinrichteltje in een van de machtigste dijken van de Nederlandse Noordzeekust, officieel de Hondsbossche en Pettemer Zeewering genaamd.

Weg steenlopers en slakdolven

Een aantal jaren geleden bleek dat de dijk - hoe hoog en breed hij ook is - niet meer aan de veiligheidsnormen voldoet. De zeespiegelstijging die de komende decennia wordt verwacht maakt het er niet beter op. Er is onderzoek gedaan naar allerlei methoden om het probleem op te lossen. Uiteindelijk is gekozen voor zand: een nieuwe

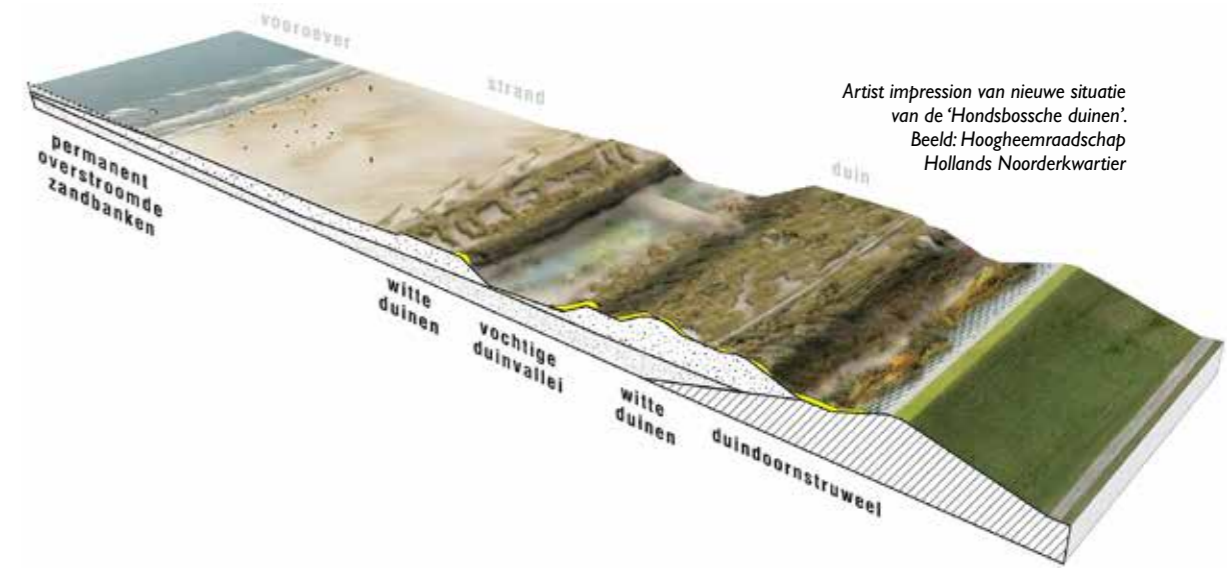
Zeehonden en aalscholvers hebben de nieuwe zandbanken meteen in gebruik genomen. Foto: Frans Buissink

Moeraswespenorchis. Straks in de nieuwe duinvalleien? Foto: Joost Bouwmeester

Door de het opspuiten van het zand ontstaat een zeebanket voor meeuwen. Vogelspotters proberen op deze plek de ringen van de vogels af te lezen. Foto: Joost Bouwmeester

Foto: Joost Bouwmeester

Artiest impressie van nieuwe situatie van de 'Hondsbossche duinen'. Beeld: Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

zeewerende duinregel voor de dijk met een breed, flauw onder water aflopend strand. De buitenkant van de dijk en de kenmerkende strekdammen verdwijnen daardoor onder het zand. En daarmee ook de typische natuur die je boven en onder water op de dijk kon aantreffen. De vele scholeksters, kanoetstrandlopers en meeuwen die altijd rond de waterlijn naar zeediertjes liepen te zoeken zullen elders voedsel moeten gaan zoeken. Vooral voor de steenloper, dijkvogel bij uitstek, gaat een belangrijk voedselgebied verloren. Onder water, onzichtbaar en weinig geliefd, betekent al dat zand het einde voor tal van zeebeesten die op en tussen stenen van dijk en dammen leefden: zeesponzen, zeeanemonen, zeeslakken, krabben en zelfs twee vissoorten, de snotolf en de slakdolf. Het beroemde visrijke wrak van het Britse slagschip Prince George - in 1921 gestrand op een van de strandhoofden - is nu onder het zand bedolven geraakt. Om al dit bijzonders te behouden hebben natuurbeschermers lang gepleit voor andere manieren om de dijk te versterken. Inmiddels hebben grote organisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Landschap Noord-Holland met het Hoogheemraadschap afspraken gemaakt over maatregelen om scholeksters en steenlopers ergens anders op te vangen.

De Hondsbossche duinen

De zandige kustversterking biedt ook kansen voor natuur. 'Harde', stenige dijkbiotopen maken plaats voor 'zachte' stranden en duinen. Het plan is dat de nieuwe zachte zeewering niet alleen uit een simpele zanddijk gaat bestaan maar dat er

ook ruimte komt voor waardevolle duinnatuur. Om te beginnen wordt over de hele lengte van zes kilometer direct voor (en deels op) de huidige zeewering een nieuwe duinenrij aangelegd. Dat is de nieuwe waterkering. Verder zeewaarts komt een tweede, smallere zeereep. Tussen deze twee duinrichels ontstaat een laagte waar zich natte duinnatuur moet ontwikkelen: duinmeertjes, duinmoerassen en natte duinvalleien. Als alles goed gaat zullen zich hier allerlei bijzondere diensoorten vestigen. Denk aan vogels als dodaars, tafeleend, waterral en blauwborst, en duinvalleiplanten als moeraswespenorchis, parnassia en herfstbitterling. Hopelijk gaat dat allemaal lukken want natte duinnatuur is nog altijd zeldzaam. Bij Petten en bij Camperduin zijn de nieuwe duinen en het strand vooral bedoeld voor strandbezoekers. Het lange middengedeelte is in de eerste plaats voor de natuur.

De steenlopers en de slakdolven zijn verdwenen. Maar het wordt boeiend om te zien op welke manier de natuur weer bezit zal nemen van de nieuwe omstandigheden. We houden u op de hoogte.

KEES VERTEGAAL IS ZELFSTANDIG ECOLOGISCH ADVISEUR

Steenloper in zomerkleed. Foto: Jan Hendriks